

กระบวนการผลิตรายการสารคดี ของบริษัทเปอร์สเปคทีฟ 9 จำกัด กรณีศึกษา รายการของขลัง

พุฒ เตชะรัตนไพบุลย์^{1*} และวรุฒ ก้วยสกุล¹

¹สาขาวิชานิเทศศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

*puttiktok001@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษากระบวนการผลิตรายการสารคดี ของบริษัทเปอร์สเปคทีฟ 9 จำกัด กรณีศึกษา รายการของขลัง มีวัตถุประสงค์ 1.เพื่อการศึกษากระบวนการขั้นตอนผลิตรายการสารคดี รายการของขลัง ของบริษัทเปอร์สเปคทีฟ 9 จำกัด 2. เพื่อศึกษาบทบาทหน้าที่ของนักเขียนบท ถ่ายทำ และตัดต่อ รายการของขลัง ของบริษัทเปอร์สเปคทีฟ 9 จำกัด การศึกษานี้ อาศัยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ประชากรพนักงานของบริษัทเปอร์สเปคทีฟ 9 จำกัด โดยคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักแบบเจาะจง (Purposive sampling) กำหนดเกณฑ์เป็นพนักงานในบริษัทที่มีความเชี่ยวชาญในการผลิตรายการ ทั้งกระบวนการเขียนบท การถ่ายทำ รวมทั้งการตัดต่อ จำนวน 3 คน ได้แก่ 1.ผู้เขียน บท/กำกับ 2.ตากล้อง 3.คนตัดต่อ/ประสานงาน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth interview) วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการผลิตรายการของขลังประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้ 1. ในขั้นตอนก่อนการผลิต ทางผู้กำกับ/โปรดิวเซอร์ได้ค้นหาข้อมูลก่อนว่า สารคดีแต่ละตอนจะเกี่ยวข้องกับเรื่องอะไร จากได้เรื่องมาแล้วให้ฝ่ายประสานงานหาข้อมูล และนำมาสรุป แล้วนำไปเขียนเค้าโครงบท จากนั้นวางแผนให้ฝ่ายประสานงานให้ติดต่อบุคคลหรือสถานที่ เพื่อขอเข้าไปถ่ายทำ จากนั้นจะพิจารณาเรื่องงบประมาณในกองถ่าย และวางแผนกับตากล้องเกี่ยวกับเรื่องภาพที่ต้องการ 2. ขั้นตอนการถ่ายทำ นอกจากเตรียมอุปกรณ์ให้พร้อมถ่ายทำแล้ว ผู้กำกับจะสื่อสารกับตากล้องว่าจะให้ถ่ายทำตามบทที่ได้วางแผนไว้ หรืออาจมีการเก็บภาพนอกเหนือแผนที่วางไว้ กรณีมีอะไร่ายเพิ่มเติม ทั้งนี้ต้องเป็นไปตามคำสั่งของผู้กำกับ 3. ขั้นตอนหลังการถ่ายทำ หลังถ่ายทำเสร็จแล้ว นำวัตถุดิบทางภาพที่ยังไม่ได้ตัด (Footage) ที่ถ่ายมาให้ฝ่ายตัดต่อทำการตรวจเช็คความครบถ้วน ลำดับการเล่าเรื่องอย่างไร หรือตัดต่อตามบทที่ได้วางไว้ รวมถึงหาเพลงประกอบ เสียงเอฟเฟกต์ รวมถึงภาพประกอบมาใส่เพิ่มเติม ให้เกิดความน่าสนใจในการเล่า ทั้งนี้ในขั้นตอนนี้สามารถทำตามคำสั่งเพิ่มเติมของผู้กำกับได้ และในการเผยแพร่คลิปที่ตัดต่อเสร็จแล้วนั้น ต้องเผยแพร่โดยการโพสต์ในช่องทางออนไลน์ตามเวลาที่ได้วางแผนกันไว้ในขั้นตอนก่อนการผลิต

ส่วนด้านบทบาทหน้าที่ของโปรดิวเซอร์/ผู้กำกับ ตากล้อง และคนตัดต่อ รายการของขลัง สรุปได้ว่า บทบาทหน้าที่ของโปรดิวเซอร์/ผู้กำกับ มีหน้าที่ มองภาพรวมของกองถ่าย ตั้งแต่เริ่ม จนกระทั่งจบรายการ คอยดูความเรียบร้อย ทุกเรื่องในกองถ่าย บทบาทหน้าที่ของตากล้อง มีหน้าที่ ค่อยถ่ายภาพตามบทที่ได้วางไว้ กรณีผู้กำกับต้องการภาพอะไรเพิ่มเติม ก็สามารถทำนอกแผนเพื่อถ่ายตามคำสั่งผู้กำกับได้ บทบาทหน้าที่ของคนตัดต่อ มีหน้าที่ดู Footage ที่ถ่ายมา แล้วหาเพลงประกอบ เสียงเอฟเฟกต์ รวมถึงภาพประกอบมาใส่เพิ่มเติม ให้เกิดความน่าสนใจในการเล่า และในการเผยแพร่คลิปที่ตัดต่อเสร็จแล้วนั้น ต้องเผยแพร่โดยการโพสต์ในช่องทางออนไลน์ตามเวลาที่ได้วางแผนกันไว้ในขั้นตอนก่อนการผลิต โดยต้องมีหน้าที่ศึกษาเวลาการโพสต์ของแต่ละ Platform ว่าควรโพสต์เวลาไหนดีที่สุด เพื่อให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายมากที่สุด

คำสำคัญ: กระบวนการผลิตรายการ รายการสารคดี

The Documentary Production Process of Perspective 9 Co., Ltd. Case Study: Khong Klang

Put Tacharattanapaiboon^{1*} and Warut Kuaysakul¹

¹Communication Arts, Faculty of Management Sciences, Nakhon Pathom Rajabhat University

*puttiktok001@gmail.com

Abstract

A study of the documentary production process of Perspective 9 Co., Ltd., a case study of the "Khong Khlang" program, aimed to: 1. Study the production process of the "Khong Khlang" documentary program by Perspective 9 Co., Ltd. 2. Study the roles and responsibilities of the scriptwriter, cinematographer, and editor for the "Khong Khlang" program by Perspective 9 Co., Ltd. This study employed a qualitative research method, with the population being employees of Perspective 9 Co., Ltd. Key informants were selected through purposive sampling, with the criteria being employees in the company who are experts in program production, including scriptwriting, cinematography, and editing. There were 3 individuals: 1. Scriptwriter/Director 2. Cinematographer 3. Editor/Coordinator. The data collection tool used was in-depth interviews. Data was analyzed using content analysis.

The research found that the production process of the "Khong Khlang" program consists of the following steps: 1. Pre-production: The director/producer first researches what each episode of the documentary will be about. Once the topic is decided, the coordination team gathers information, summarizes it, and then writes the script outline. After that, the coordination team plans to contact individuals or locations to request permission for filming. Then, the budget for the film crew is considered, and plans are made with the cinematographer regarding the desired shots. 2. Filming: In addition to preparing equipment for filming, the director communicates with the cinematographer to shoot according to the planned script, or additional shots may be taken beyond the planned scope if there is anything extra to film. This must be done according to the director's instructions. 3. Post-production: After filming is completed, the unedited visual raw material (footage) is given to the editing team to check how the story should be sequenced or edited according to the script. This also includes finding background music, sound effects, and additional visual elements to make the storytelling more interesting. This step can also follow additional instructions from the director. For the dissemination of the edited clips, they must be posted on online channels at the time planned during the pre-production stage.

Regarding the roles and responsibilities of the producer/director, cinematographer, and editor for the "Khong Khlang" program, found the role of the producer/director is to oversee the entire film crew from start to finish, ensuring everything runs smoothly. The role of the cinematographer is to shoot according to the planned script. If the director needs additional shots. The role of the editor is to review the footage,

find background music, sound effects, and additional visual elements to make the storytelling more interesting. For the dissemination of the edited clips, they must be posted on online channels at the time planned during the pre-production stage. They also have the responsibility to study the best posting times for each platform to reach the target audience most effectively.

Keywords: Production for Programs, Documentaries

1. บทนำ

ความหมายของคำว่า “สารคดี” นั้นมีหลากหลายมาก โดย พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ได้ให้ความหมายไว้ว่า เรื่องที่เรียบเรียงขึ้นจากความจริง ไม่ใช่จากจินตนาการ [1] ส่วน Sirirat ระบุว่า ความหมายของสารคดี คือ เป็นงานเขียนหรือวรรณกรรมร้อยแก้ว ในลักษณะตรงข้ามกับกับบันเทิงคดี ที่มุ่งให้สาระความรู้แก่ผู้อ่านเป็นเบื้องต้น มีความเพลิดเพลินเป็นเบื้องหลัง ที่มุ่งแสดงความรู้ ความคิด ความจริง ความกระฉับกระเฉง และเหตุผลเป็นสำคัญ อาจเขียนเชิงอธิบาย เชิงวิจารณ์เชิงแนะนำสั่งสอน เป็นต้น [2] นอกจากนี้ คำว่า “สารคดี” ยังใช้เรียกงานเขียนประเภทหนึ่งที่ให้ข้อมูลความรู้ควบคู่ไปกับความรื่นรมย์ในการอ่าน ซึ่งตรงกับคำภาษาอังกฤษว่า Feature กับอีกความหมายขยายขอบเขตกว้างครอบคลุมงานเขียนกลุ่ม Non-Fiction ทั้งหมด โดยมีคำว่า บันเทิงคดี (Fiction) เป็นคู่ตรงข้าม โดยความหมายอย่างหลังทำให้บ่อยครั้งเกิดความสับสนสับสน เพราะหากถือนิยามตามนี้ สารคดี จะครอบคลุมงานเขียนกลุ่ม “เรื่องไม่แต่ง” ทั้งหมด แต่ในความเป็นจริงเราก็รู้เห็นและยอมรับกันอยู่ว่า ชีวประวัติวรรณกรรมด้านเรื่องไม่แต่งมีทั้ง ข่าว เรื่อง ความเรียง บทความ ตำรา งานวิจัย สารคดี ฯลฯ ซึ่งต่างมีลักษณะเฉพาะของตน แวดวงบรรณพิภพไทยจึงจำต้องยอมรับกันไปก่อนว่า สารคดี (Feature) เป็นงานเขียนประเภทหนึ่งในกลุ่ม สารคดี (Non-Fiction) หรือกลุ่มเรื่องไม่แต่ง การใช้คำว่า สารคดี ครอบคลุมงานกลุ่มเรื่องไม่แต่ง (Non-Fiction) ทั้งหมด ถือเป็นความจริงแบบ “ครึ่งเดียว” คืองานเขียนทุกประเภทในกลุ่มนี้ล้วนต้องยึดกุมอยู่กับข้อเท็จจริงโดยเคร่งครัด ข้อนี้นับเป็น “จุดร่วม” แต่นอกจากนี้แล้วแต่ละประเภทงานในกลุ่มเรื่องไม่แต่ง ยังมี “จุดต่าง” ที่เป็นลักษณะเฉพาะเจาะจงของตนต่างกันไป สารคดี (Feature) ก็ต่างจากงานวิจัย บทความ ความเรียง แม้ว่าต่างก็เป็นงานเขียนที่ยึดโยงอยู่กับข้อเท็จจริง [3]

ความหมายของสารคดีดังกล่าว แม้เป็นการนิยามสารคดีในเชิงงานเขียน แต่เมื่อสารคดีมาเป็นรายการโทรทัศน์นั้น ความแตกต่างเกิดขึ้นแค่ในส่วนวิธีการนำเสนอ แต่ความหมายหลักไม่ได้เปลี่ยนไป โดย Sukruthai ระบุว่า สารคดีโทรทัศน์เป็นรายการนำเสนอเรื่องราวเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง ที่ผู้ผลิตเห็นว่ามีความสำคัญและเป็นประโยชน์สำหรับผู้ชม ดังนั้นเรื่องราวส่วนใหญ่จึงมุ่งให้ความรู้และข่าวสาร โดยนำเสนออย่างมีศิลปะ เพื่อก่อให้เกิดความบันเทิงในขณะรับชม [4]

ในปัจจุบัน รายการสารคดีได้รับความนิยมอย่างแพร่หลาย จึงทำให้มีหลายบริษัทที่ผลิตสารคดีเพื่อแข่งขันกันเผยแพร่ออกสู่ผู้ชม โดยบริษัท เพอร์สเปกทีฟ 9 จำกัด ที่ผู้วิจัยได้ไปร่วมฝึกประสบการณ์วิชาชีพนั้นเป็นบริษัทที่ผลิตสื่อมากมายหลายชนิด รวมถึงรายการสารคดีด้วย ซึ่งบริษัทได้จดทะเบียนเมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2561 เป็นบริษัทที่ผลิตสร้างสรรค์สื่อประชาสัมพันธ์ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่งเสริมผลิตภัณฑ์ชุมชน ของดีของเด่นที่มีในทุกท้องถิ่นไทย แนะนำสถานที่ท่องเที่ยวสถานที่สำคัญ เพื่อกระจายข่าวสารสนับสนุนเศรษฐกิจ สร้างฐานรากในการพัฒนาประเทศ สุขความยั่งยืน และจากการผลิตสื่อที่หลากหลายของบริษัท ทำให้ผู้วิจัยได้ร่วมฝึกประสบการณ์ในหลากหลายตำแหน่งของแต่ละรายการ โดยเฉพาะในตำแหน่งดักล้องรายการ “ของขลัง” ซึ่งเผยแพร่ในช่องทาง Facebook และ YouTube โดยรายการนี้มีรูปแบบรายการเป็นรายการสารคดี ที่นำเสนอเกี่ยวกับความเชื่อและสิ่งลี้ลับ โดยที่ไปนำเสนอวัตถุหรือเครื่องรางที่มีครู อาจารย์ ที่ผู้คนต่างกันมานับถือและบูชา และนอกจากนี้ รายการจะมีช่วงการสัมภาษณ์เจ้าของซึ่งครอบครองของลี้ลับสิ่งลี้ลับที่เคยเจอ หรือสิ่งที่น่าสนใจถือ ประกอบอยู่ในเนื้อหา ซึ่งเป็นรายการที่มีเนื้อหาค่อนข้างเฉพาะเจาะจงและน่าสนใจเป็นอย่างยิ่ง

ด้วยความเป็นรายการสารคดีซึ่งแตกต่างกับรายการประเภทอื่น เช่น รายการประเภทบันเทิงคดีอย่างชัดเจน รวมถึงเนื้อหาที่มีความเฉพาะเกี่ยวกับความเชื่อ/สิ่งลึกลับ ซึ่งเป็นเรื่องกระบวนการทางความเชื่อและจิตใจ เมื่อประกอบกับลักษณะของรายการสารคดีที่มุ่งนำเสนอข้อมูลโดยเน้นข้อเท็จจริง ทำให้ความเฉพาะเจาะจงของรายการ “ของขลัง” มีมากขึ้นไปอีก เมื่ออยู่ในบริบทของรายการที่ผลิตโดยบริษัท เพอร์สเปคทีฟ 9 จำกัด ที่มีการรับผลิตสื่อที่หลากหลาย มีบุคลากรและการบริหารงานเฉพาะตัว จึงเป็นที่น่าสนใจของผู้เขียนว่ารายการ “ของขลัง” ของบริษัทเพอร์สเปคทีฟ 9 จำกัด นั้น มีกระบวนการผลิตอย่างไร มีความพิเศษ หรือความแตกต่างจากการผลิตรายการแนวอื่น หรือเนื้อหาในรูปแบบอื่น ๆ หรือไม่ จนนำมาสู่การศึกษากระบวนการผลิตรายการสารคดี ของบริษัทเพอร์สเปคทีฟ 9 จำกัด กรณีศึกษา รายการ “ของขลัง” โดยมีขอบเขตในการศึกษาด้านระยะเวลาคือช่วงเวลาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพที่บริษัทเพอร์สเปคทีฟ 9 จำกัด ตั้งแต่วันที่ 2 ธันวาคม 2567 ถึงวันที่ 2 เมษายน 2568

2. วัตถุประสงค์

- 2.1 เพื่อการศึกษากระบวนการขั้นตอนผลิตรายการสารคดี รายการของขลัง ของบริษัทเพอร์สเปคทีฟ 9 จำกัด
- 2.2 เพื่อศึกษาบทบาทหน้าที่ของคนเขียนบท ถ่ายทำ และตัดต่อ รายการของขลัง ของบริษัทเพอร์สเปคทีฟ 9 จำกัด

3. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยเรื่อง กระบวนการผลิตรายการสารคดี ของบริษัทเพอร์สเปคทีฟ 9 จำกัด กรณีศึกษา รายการของขลัง ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เพื่อเรียนรู้กระบวนการผลิตรายการสารคดี หรือการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ และเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษา ดังนี้

- 3.1 แนวคิดเกี่ยวกับความเชื่อ
- 3.2 แนวคิดรายการสารคดี
- 3.3 แนวคิดเกี่ยวกับของขลังและเครื่องราง
- 3.4 แนวคิดเกี่ยวกับการผลิตรายการ
- 3.5 แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ในการผลิตรายการ

4. วิธีวิจัย/วิธีการศึกษา

4.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากร คือ ผู้วิจัยได้ใช้ประชากรในการศึกษาวิจัยเป็นพนักงานของบริษัทเพอร์สเปคทีฟ 9 จำกัด และกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ซึ่งเป็นการเลือกตัวอย่างโดยที่ผู้วิจัยได้มีการพิจารณาคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง พนักงานในบริษัทที่ได้มีความเชี่ยวชาญในการผลิตรายการ ทั้งกระบวนการเขียนบท การถ่ายทำ รวมทั้งการตัดต่อ จำนวน 3 คน ได้แก่ ผู้เขียนบท/กำกับ ตากล้อง และคนตัดต่อ

4.2 เครื่องมือ สำหรับเครื่องมือที่ผู้วิจัยได้นำมาใช้สำหรับระเบียบวิธีการวิจัย (methodology) ด้วยกระบวนการวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) ในครั้งนี้ประกอบด้วย

4.2.1 การวิจัยเชิงเอกสาร (documentary research) ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลแนวทางหนึ่ง โดยการศึกษาและค้นคว้าจากเอกสารทางวิชาการ ตำรา บทความ ตลอดจนผลงานวิจัยประเภทต่าง รวมทั้งจากการค้นคว้าทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อประยุกต์เป็นองค์ความรู้เกี่ยวกับการผลิตรายการสารคดี นำมาสร้างเครื่องมือแบบคำถามสัมภาษณ์ และนำมาประมวลวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง

4.2.2 แบบคำถามสัมภาษณ์ (Interview) การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เจาะจงรายบุคคล โดยบทสัมภาษณ์จะเป็นคำถามเกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ที่ผู้วิจัยได้กำหนดไว้ ดังนี้ 1. กระบวนการขั้นตอนผลิตรายการสารคดี รายการของขลัง ของบริษัทเพอร์สเปคทีฟ 9 จำกัด 2. บทบาทหน้าที่ของคนเขียนบท ถ่ายทำ และตัดต่อ

รายการของคลัง โดยผู้วิจัยจะมีขั้นตอนการสร้างแบบสัมภาษณ์ดังนี้ 1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการผลิตรายการสารคดี 2. ศึกษาหลักเกณฑ์และวิธีการสร้างแบบสัมภาษณ์ จากตำรา เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการผลิตรายการสารคดี 3. สร้างแบบคำถามสัมภาษณ์ โดยการร่างแบบสัมภาษณ์ สร้างหัวข้อคำถามที่มีประเด็นเกี่ยวข้องและตรงประเด็นกับวัตถุประสงค์ โดยจะนำไปสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างจำนวน 3 คน 4. นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเล่มวิจัยตรวจสอบแก้ไขปรับปรุง เพื่อให้ได้คำถามที่มีความถูกต้อง ชัดเจน และตรงตามวัตถุประสงค์ที่ผู้วิจัยตั้งขึ้นมา พร้อมทั้งให้เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น 5. นำแบบสัมภาษณ์มาทำการวิเคราะห์และอธิบาย การทำวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างแบบ สัมภาษณ์ขึ้นมาโดยใช้แนวคิดทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องเป็นฐานในการสร้างแบบสัมภาษณ์ เพื่อเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่จะใช้ในการศึกษาวิเคราะห์ต่อไป

4.3. การเก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูลในการทำวิจัยครั้งนี้ เพื่อให้ข้อมูลที่ครบถ้วนในทุก ๆ ด้านจึงดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้ เก็บข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์โดยผู้วิจัยได้ติดต่อประสานงานขอความร่วมมือในการสัมภาษณ์ไปยังกลุ่มตัวอย่างที่ได้ทำการคัดเลือกไว้ จำนวน 3 คน ได้แก่ ผู้เขียนบท/กำกับ ตากล้อง และคนตัดต่อ และผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดเก็บข้อมูลในการสัมภาษณ์แล้วทำการถอดเทปเสียงของผู้ให้สัมภาษณ์ออกมาแล้วดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล

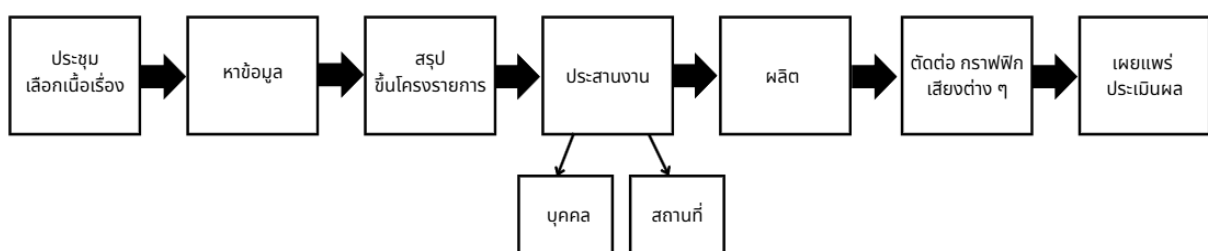
4.4 การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้ทำการนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง มาแบ่งเป็นประเด็นตามที่กำหนดไว้และให้ตรงตามวัตถุประสงค์ รวมถึงคำถามที่อาจจะทำให้ผู้วิจัยได้ข้อมูลเพิ่มเติมจากผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ และนำมาสรุปเป็นแต่ละประเด็นพร้อมทั้งนำเสนอในรูปแบบความเรียง

5. ผลการวิจัย

ผลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการผลิตรายการสารคดี ของบริษัทเปอร์สเปคทีฟ 9 จำกัด รายการของคลัง มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

5.1 เพื่อการศึกษากระบวนการขั้นตอนผลิตรายการสารคดี รายการของคลัง ของบริษัทเปอร์สเปคทีฟ 9 จำกัด

พบว่า รายการสารคดีประเภทความเชื่อลักษณะนี้ ทีมงานจะรอความเห็นของโปรดิวเซอร์ว่า รายการแต่ละ Episode จะทำเกี่ยวกับเรื่องอะไร โดยส่วนหนึ่งจะพิจารณาจากกระแสสังคมในตอนนี้ด้วย ต่อมาทีม Pre-Production จะทำการหาข้อมูลมาก่อนแล้วจึงนำมาสรุปเพื่อเขียนเป็นโครงสร้าง Script จากนั้นให้ฝ่ายประสานงานไปติดต่อบุคคลและสถานที่ เพื่อขออนุญาตไปถ่ายทำรายการ และนัดทีมกล้อง ทีมไฟ หรือทีมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการผลิต ในขั้น Production เป็นการออกกองถ่ายทำยังสถานที่ที่กำหนด หรือที่ทีมงานนัดหมายไว้ตามตารางงาน โดยถ่ายทำตาม Script ที่ได้เตรียมไว้ และบางครั้งต้องถ่ายทำเพิ่มเติมตามที่ต้องการจนกว่าจะแล้วเสร็จ ส่วนขั้น Post-Production นั้น เป็นการร้อยเรียงภาพตามที่ได้วางไว้ในขั้นก่อนผลิตแล้ว โดยผู้กำกับจะมากำกับดูแลงานตัดให้เป็นไปตาม Script และ Mood & Tone ที่ต้องการ เมื่อเสร็จสิ้นแล้วจะมีการตรวจวิดีโอรายการอีกครั้งก่อนเผยแพร่ ในขั้นเผยแพร่นั้นจะเลือกเวลาโพสต์ และ Platform ในการโพสต์ให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายที่วางไว้ตั้งแต่ขั้นก่อนผลิต ซึ่งสามารถเขียนผังได้ดังนี้

ภาพที่ 1 แผนผังกระบวนการขั้นตอนผลิตรายการสารคดี รายการของคลัง ของบริษัทเปอร์สเปคทีฟ 9 จำกัด

5.2 เพื่อศึกษาบทบาทหน้าที่ของคนเขียนบท ถ่ายทำ และตัดต่อ รายการของคลัง ของบริษัทเปอร์สเปคทีฟ 9 จำกัด พบว่า ในตำแหน่ง โปรดิวเซอร์/ผู้กำกับ นั้น มีบทบาทหน้าที่โดยรวมคือ การคอยมองการทำงานทุกอย่างในกองตั้งแต่ต้นจนจบ และคอยสั่งให้ผู้ประสานงานทำเรื่องการหาข้อมูลและขอเข้าไปในการถ่ายทำ โดยเริ่มจากการพิจารณาว่า รายการแต่ละ Episode จะทำเกี่ยวกับเรื่องอะไร แล้วจะให้ทำการหาข้อมูลมาก่อนแล้วจึงนำมาสรุปเพื่อเขียนเป็นโครงสร้าง Script ส่วนในขั้นถ่ายทำนั้น จะให้ตากล้องถ่ายตามที่ตนสั่งและถ่ายตาม Script และในขั้นการตัดต่อนั้น จะทำหน้าที่คุมให้ตัดต่อตาม Script และ Mood & Tone ที่ผู้กำกับต้องการ เพื่อให้เกิดความน่าสนใจและสามารถดึงดูดผู้รับชมได้ และในการโพสต์เพื่อเผยแพร่ นั้น ต้องศึกษาเวลาการโพสต์ของแต่ละ Platform ส่วนบทบาทตำแหน่ง ตากล้อง พบว่า นอกเหนือจากการถ่ายตาม Script ที่ได้เตรียมไว้แล้ว ยังต้องมีหน้าที่ถ่ายภาพตามที่ผู้กำกับสั่ง บางครั้งเราก็ต้องเก็บภาพเพิ่มเติมไปจนกว่าจะแล้วเสร็จซึ่งเกินกว่าที่ระบุไว้ใน Script ส่วนบทบาทหน้าที่ของคนตัดต่อนั้น หลังจากที่ได้ Footage มาจากตากล้องแล้ว จะต้องดูฟุตที่ถ่ายมา เพื่อตรวจสอบ จากนั้นเลือกเพลง ภาพประกอบ ซาวนด์เอฟเฟกต์ เพื่อสร้างความน่าสนใจให้ผู้รับชม แล้วนำมาตัดตาม Script หรือตาม que ที่ผู้กำกับได้กำหนดเอาไว้ แล้วนำไปโปรดิวเซอร์ตรวจสอบอีกครั้งหนึ่ง ส่วนในการโพสต์เราจะต้องตรวจคลิปของเราก่อนลง ว่ามีอะไรที่ต้องเพิ่มเติมหรือไม่ และตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลว่าถูกต้องไหม แล้วนำมาโพสต์ตามวัน/เวลาที่เราได้วางแผนไว้

6. อภิปรายผล

การศึกษาเรื่อง กระบวนการผลิตรายการสารคดี ของบริษัทเปอร์สเปคทีฟ 9 จำกัด กรณีศึกษา รายการของคลัง ใน การเก็บข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ แนวคิดและทฤษฎี และเอกสารที่เกี่ยวข้อง สามารถอภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

6.1 เพื่อการศึกษากระบวนการขั้นตอนผลิตรายการสารคดี รายการของคลัง ของบริษัทเปอร์สเปคทีฟ 9 จำกัด สรุปได้ว่า กระบวนการผลิตรายการของคลังประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้ 1. ในขั้นตอนก่อนการผลิต (Pre-Production) ทางผู้กำกับ/โปรดิวเซอร์ได้คิดหาข้อมูลก่อนว่า Episode จะทำเกี่ยวกับเรื่องอะไร และเรื่องนั้นต้องน่าสนใจ และทำอย่างไรให้น่าสนใจยิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ Isayaporn [5] ที่ระบุว่า เรื่องของความเชื่อเป็นเนื้อหาหนัก เนื่องจากเป็นสิ่งที่สามารถตอบสนองทางด้านจิตใจของมนุษย์โดยผ่าน กระบวนการการสื่อสารในรูปแบบ ต่างๆ เช่น การบูชา การไหว้ การนับถือ พิธีกรรม หรือแม้แต่การ บูชาวัตถุมงคลต่างๆ ซึ่งท าให้มนุษย์เกิดความมั่นคงทางจิตใจ ดังนั้นความเชื่อเรื่องอิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์ ไสยศาสตร์จึงเป็นความเชื่อที่มนุษย์ทุกสังคมยอมรับ ดังนั้นจึงส่งผลต่อการเปิดรับสื่อ จึงจำเป็นต้องหาวิธีทำให้น่าสนใจเหล่านั้น เข้าสู่ผู้รับ และยังสัมพันธ์กับงานวิจัยของ Jatuporn [6] ที่ระบุว่า เนื่องจากสารคดีเป็นการนำเสนอความจริง ดังนั้น งานสารคดีไทยจะต้องสร้างความน่าสนใจ ชวนให้ติดตาม โดยใช้กลวิธีต่าง ๆ มีการปรับให้เรื่องราวที่น่าสนใจมีเนื้อหาเบาลง แต่มีข้อมูลที่ สำคัญและแปลกใหม่ มีการเพิ่มสีสัน

จากได้เรื่องมาแล้วให้ฝ่ายประสานงานหาข้อมูล และนำมาสรุป แล้วนำไปเขียนเค้าโครงบท จากนั้นวางแผนให้ฝ่าย ประสานงานให้ติดต่อบุคคลหรือสถานที่ เพื่อขอเข้าไปถ่ายทำ จากนั้นจะพิจารณาเรื่องงบประมาณในกองถ่าย และวางแผนกับ ตากล้องเกี่ยวกับเรื่องภาพที่ต้องการ 2. ขั้นตอนการถ่ายทำ (Production) นอกจากเตรียมอุปกรณ์ให้พร้อมถ่ายทำแล้ว ผู้ กำกับจะสื่อสารกับตากล้องว่าจะให้ถ่ายทำตามบทที่ได้วางแผนไว้ หรืออาจมีการเก็บภาพนอกเหนือแผนที่วางไว้ กรณีมีอะไร ถ่ายเพิ่มเติม ทั้งนี้ต้องเป็นไปตามคำสั่งของผู้กำกับ 3. ขั้นตอนหลังการถ่ายทำ (Post Production) หลังถ่ายทำเสร็จแล้ว นำ Footage ที่ถ่ายมาให้ฝ่ายตัดต่อทำการตรวจเช็คความครบถ้วนเรื่องลำดับการเล่าเรื่องอย่างไร หรือตัดต่อตามบทที่ได้วางไว้ รวมถึง หาเพลงประกอบ เสียงเอฟเฟกต์ รวมถึงภาพประกอบมาใส่เพิ่มเติม ให้เกิดความน่าสนใจในการเล่า ทั้งนี้ในขั้นตอนนี้สามารถ ทำตามคำสั่งเพิ่มเติมของผู้กำกับได้ และในการเผยแพร่คลิปที่ตัดต่อเสร็จแล้วนั้น ต้องเผยแพร่โดยการโพสต์ในช่องทาง ออนไลน์ตามเวลาที่ได้วางแผนกันไว้ในขั้นตอนก่อนการผลิต (Pre-Production) ซึ่งกระบวนการผลิตรายการสารคดีดังกล่าว นั้น มีลักษณะของกระบวนการคล้ายกับรายการบันเทิงคดีทั่วไป ทั้งในกระบวนการ Pre-Production กระบวนการ Production และกระบวนการ Post-Production แตกต่างกันตรงที่การเลือกประเด็นใน Pre-Production เพียงเท่านั้น ซึ่ง

จะต้องเลือกประเด็นหรือเรื่องที่ตอบโจทย์รายการหรือกลุ่มเป้าหมายเป็นหลัก นั่นคือเรื่องความเชื่อ สิ่งเร้นลับ เหนือธรรมชาติ ส่วนหนึ่งต้องดูกระแสสังคมในช่วงนั้นประกอบด้วย

6.2 เพื่อศึกษาบทบาทหน้าที่ของคนเขียนบท ถ่ายทำ และตัดต่อ รายการของคลัง ของบริษัทเปอร์สเปคทีฟ 9 จำกัด สรุปได้ว่า บทบาทหน้าที่ของโปรดิวเซอร์/ผู้กำกับ มีหน้าที่ มองภาพรวมของกองถ่าย ตั้งแต่เริ่ม จนกระทั่งจบรายการ คอยดูความเรียบร้อย ทุกเรื่องในกองถ่าย บทบาทหน้าที่ของดากล้อง มีหน้าที่ ค่อยถ่ายภาพตามบทที่ได้วางไว้ การณผู้กำกับต้องการภาพอะไรเพิ่มเติม ก็สามารถทำนอกแผนเพื่อถ่ายตามคำสั่งผู้กำกับได้ บทบาทหน้าที่ของคนตัดต่อ มีหน้าที่ดูFootageที่ถ่ายมาแล้วหาเพลงประกอบ เสียงเอฟเฟกต์ รวมถึงภาพประกอบมาใส่เพิ่มเติม ให้เกิดความน่าสนใจในการเล่า และในการเผยแพร่คลิปที่ตัดต่อเสร็จแล้วนั้น ต้องเผยแพร่โดยการโพสต์ในช่องทางออนไลน์ตามเวลาที่ได้วางแผนกันไว้ในขั้นตอนก่อนการผลิต (Pre-Production) โดยต้องมีหน้าที่ศึกษาเวลาการโพสต์ของแต่ละ Platform ว่าควรโพสต์เวลาไหนดีที่สุด เพื่อที่จะให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Sukruthai [4] ซึ่งกล่าวว่า ขั้นตอนการผลิตรายการสารคดีจะมี 3 ขั้นตอน และผู้ที่มีอำนาจสูงสุดในระหว่างการผลิตคือ ผู้กำกับ ซึ่งบทบาทหน้าที่ในการผลิตรายการของบริษัทเปอร์สเปคทีฟ 9 นั้นโปรดิวเซอร์จะทำหน้าที่ผู้กำกับไปด้วย แต่บุคลากรแต่ละฝ่ายในขั้นตอน Pre-Production ขั้นตอน Production และขั้นตอน Post-Production แบ่งบทบาทหน้าที่ของตนเองอย่างชัดเจน อาจมีบางบทบาทหน้าที่ในขั้นตอน Post-Production ที่ต้องทำหน้าที่อื่นเพิ่ม เช่น คนตัดต่อที่ต้องมีหน้าที่ทำขว่นเอฟเฟกต์ ทำกราฟฟิกเพิ่มเติม หรือแม้กระทั่งตรวจคลิป และเผยแพร่คลิป ซึ่งบทบาทดังกล่าวเป็นที่เข้าใจได้ว่าขึ้นอยู่กับบริบทของแต่ละบริษัท

7. กิตติกรรมประกาศ

ทางผู้จัดทำวิจัยเรื่อง “กระบวนการผลิตรายการสารคดี ของบริษัทเปอร์สเปคทีฟ 9 จำกัด กรณีศึกษา รายการของคลัง” ขอขอบคุณ อาจารย์วุฒ ก่วยสกุล อาจารย์ประจำสาขานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม และเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาในการทำวิจัยครั้งนี้ ที่กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำและความอนุเคราะห์ในการดำเนินการวิจัย เสนอแนวทางในการทำวิจัยตลอดจนการตรวจสอบแก้ไขปัญหาวินิจฉัยเล่มนี้จนเสร็จสมบูรณ์ผู้ศึกษาจึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ไว้ ณ โอกาสนี้ ขอขอบพระคุณ นายประสิทธิ์ จิตต์ภักดี ตำแหน่ง โปรดิวเซอร์/ผู้กำกับ นายอดิศร แซ่ลี้ม ตำแหน่ง ดากล้อง และนางสาวสุรางคนาง เพ็งดี ตำแหน่ง ฝ่ายประสานงาน/ตัดต่อ ในบริษัทเปอร์สเปคทีฟ 9 จำกัด ที่เสียเวลามาให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับหน้าที่และบทบาทหน้าที่ของคนเขียนบท ถ่ายทำ และตัดต่อ ขอขอบคุณผู้เขียนตำรา หนังสือ บทความ และเอกสารทางวิชาการต่างๆ ทั้งแบบเล่มหนังสือ และสื่ออินเทอร์เน็ตที่ข้าพเจ้าได้นำมาอ้างอิง สุดท้ายขอขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ ที่อยู่เบื้องหลังคอยให้กำลังใจ ให้ความรัก และสนับสนุนส่งเสริมทั้งการเรียนและการออกฝึกประสบการณ์การทำงาน

8. เอกสารอ้างอิง (References)

- [1] Royal Institute Dictionary. (2554). Retrieved March 3, 2024, <https://dictionary.orst.go.th/> (In Thai)
- [2] Sirirat Soonsakul (2017). Documentary writing. Retrieved March 3, 2024, <https://praphansarn.com/home/content/810> (In Thai)
- [3] Jansongsang, W. (2019). *Documentary is....*, Retrieved March 3, 2024, [https://www.sarakadee .com/2019/01/14/sarakadee-is/\(In Thai\)](https://www.sarakadee .com/2019/01/14/sarakadee-is/(In Thai))
- [4] Phukbooncherd, S. (1999). *Television Documentary Production*. Journalism and Mass Communication, Thammasat University.
- [5] Wongthamkul, I. (2018). Media Exposure and Attitudes Towards Amulets and Talismans in the Form of Jewelry. Faculty of Journalism and Mass Communication, Thammasat University.

- [6] Jatuporn Atthasopha (1997). *Trends in Thai Television Documentaries*. Faculty of Journalism and Mass Communication, Thammasat University.